

Sygn. akt I C 630/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Emilia Racięcka

Protokolant: st. sekr. sąd. Dorota Novottny

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2019 roku w Łodzi

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...)

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w (...) S.A. z siedzibą w Ł.

o zapłatę :

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu pozwanemu i interwenientom ubocznym;
3. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 630/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 września 2017 roku powódka M. M., reprezentowana przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) ((...), ul. (...)) kwoty 21.442,46 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za skutki wypadku z dnia 27 stycznia 2015 roku, w tym:

- 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
- 1.442,46 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty leczenia, dojazdów do placówek medycznych oraz opieki osób trzecich;

wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Powódka wniosła nadto o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powódka w dniu 27 stycznia 2015 roku, idąc ulicą między blokami przy ul. (...) w Ł. poślizgnęła się na nieodśnieżonej nawierzchni, na skutek czego upadła i doznała złamania dalszej nasady kości promieniowej z przemieszczeniem odłamów. Powódka zgłosiła szkodę ubezpieczycielowi (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) - (...) S.A., który odmówił uznania odpowiedzialności za skutki wypadku wskazując na zawarcie przez ubezpieczającego umowy z firmą zewnętrzną, której przedmiotem było świadczenie usług związanych z zimowym utrzymaniem terenu, na którym doszło do zdarzenia. Następnie powódka zgłosiła szkodę ubezpieczycielowi firmy (...) Sp. z o.o. - (...) S.A. V. (...), który również odmówił wypłaty odszkodowania wskazując, że ubezpieczony był zobowiązany do usuwania śniegu, lodu i błota pośniegowego jedynie z chodników i ciągów pieszo-jezdných, nie zaś

ulic. Powódka kierując pozew przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wskazuje, że powierzenie wykonywania czynności innej osobie na podstawie art. 429 kc nie wyklucza odpowiedzialności powierzającego za szkodę wyrządzoną jego własnym zaniedbaniem na podstawie art. 415 kc. Strona pozwana natomiast tolerowała nienależyte wykonywanie umowy przez (...) Sp. z o.o., co należy poczytywać za zawiniony brak nadzoru. Rozmiar cierpień, zarówno fizycznych (ból, obrzęk i upośledzona ruchomość ręki), jak i psychicznych (ograniczenia związane z noszeniem opatrunku gipsowego, wyłączenie z aktywnego uczestnictwa w życiu codziennym) doznanych w związku z wypadkiem uzasadnia – zdaniem powódki – wypłatę zadośćuczynienia w wysokości 20.000 zł. Z uwagi na fakt, że powódka po wypadku korzystała z pomocy osób trzecich w okresie dwóch miesięcy po wypadku w wymiarze 2 godzin dziennie, domaga się również wypłaty odszkodowania. Wysokość roszczenia jest szacowana przez powódkę na kwotę 1.320 zł przy uwzględnieniu stawki 11 zł za godzinę opieki. W związku z wypadkiem powódka musiała ponieść koszty zakupu środków medycznych, na co łącznie przeznaczyła 59,70 zł. Ponadto wydatkowała kwotę 62,76 zł na koszty dojazdu taksówkami do placówek medycznych.

/pozew k. 2-5/

Postanowieniem z dnia 5 października 2017 roku tutejszy Sąd Rejonowy zwolnił powódkę od kosztów sądowych w części, tj. w zakresie opłaty od wniosku w kwocie 800 zł.

/postanowienie k. 41/

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 grudnia 2017 roku pozwana (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...), reprezentowana przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu. Nadto, wniosła o wezwanie do udziału w sprawie w trybie art. 84 kpc (...).U. S.A. oraz (...) Sp. z o.o., a także Z. G. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...).

W uzasadnieniu zakwestionowano powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości szkody. W pierwszej kolejności pozwany podnosi, że powódka wskazała dwa różne miejsca zdarzenia - w piśmie z dnia 9 marca 2014 roku pisała o chodniku, zaś w pozwie mowa jest już o ulicy między blokami. Nie wykazała nadto, że pogotowie zabrało ją z miejsca zdarzenia. Dalej podniesiono, iż brak jest podstaw do przypisania pozwanemu odpowiedzialności za skutki zdarzenia. W ocenie pozwanego zwolnił się on od odpowiedzialności powierzając wykonanie czynności odśnieżania podmiotowi profesjonalnemu na zasadach z art. 429 kc. Wskazano, że w dniu zdarzenia (...) miała zawarte umowy ze Z. G. (1) oraz z (...) Sp. z o.o. Podmioty te były zobowiązane do stałego, nieprzerwanego utrzymywania terenu osiedla (...) w stanie odśnieżonym. Pozwany zakwestionował również powództwo co do wysokości, podnosząc, iż wysokość dochodzonego odszkodowania w zakresie niezbędnej opieki medycznej i konieczności pomocy osób trzecich nie została przez powódkę udowodniona. Poza tym, powódka cierpi na (...), które mogło przyczynić się do powstania ewentualnej szkody.

/odpowieź na pozew k. 46-53/

Pismem z dnia 9 lutego 2018 roku interwenient uboczny (...) Sp. z o.o. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu.

W uzasadnieniu stanowiska podniosła, że podstawą odpowiedzialności ubezpieczonej Spółdzielni Mieszkaniowej jest zasada winy przewidziana w art. 415 kc, zaś stan faktyczny sprawy wskazuje, że nie zostały udowodnione przesłanki tej odpowiedzialności. Wątpliwości budzi prawidłowość wskazania miejsca zdarzenia. Nadto podniesiono, że Spółdzielnia powierzyła dbałość o należyty stan terenu osiedla (...) profesjonalistom. Wysokość roszczeń powódki w ocenie interwenienta jest wygórowana i nieuzasadniona – zadośćuczynienie nie może stanowić dla poszkodowanego źródła wzbogacenia.

/pismo (...) Sp. z o.o. k. 137-138/

Pismem z dnia 9 lutego 2018 roku interwenient uboczny (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu.

W uzasadnieniu stanowiska wskazano na analogiczne okoliczności jak w piśmie pozwanego i drugiego interwenienta (to jest zarzuty dotyczące miejsca zdarzenia, powierzenia czynności profesjonalistom i wygórowanych żądań powódki).

/pismo (...) S.A. k. 143/

Do zamknięcia rozprawy strony pozostały przy swoich stanowiskach.

/protokół rozprawy k. 340-341/

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 27 stycznia 2015 roku przed godziną 8:00 M. M., przechodząc asfaltową ulicą biegnącą pomiędzy blokami przy ul. (...) w kierunku ul. (...) (obok bloku nr 147 i w pobliżu sklepu) w Ł., poślizgnęła się na nieodśnieżonej nawierzchni i upadła. Wstała samodzielnie. Powódka miała obuwie zimowe, miała na sobie plecak i grubą kurtkę.

/dokumentacja zdjęciowa k. 8-9, 185-186, pismo k. 20,

dowód z przesłuchania powódki k. 163v-164v w zw. z k. 341-342,

zeznania A. M. k. 165-166, zeznania M. W. k. 187v-188/

Dzień przed wypadkiem padał deszcz i temperatura była dodatnia, zaś w nocy wystąpił przymrozek. Śnieg, który spadł rano, przykrył teren osiedla. Miejsce zdarzenia wtedy nie było odśnieżone.

Miejsce, w którym powódka się przewróciła, jest wykorzystywane przez mieszkańców osiedla do komunikacji pieszej, gdyż prowadzi tamtędy najkrótsza droga do przystanku autobusowego. Ulica w tym miejscu nie była odśnieżana, czasami posypywano ją piaskiem. Asfalt jest tam zapadnięty i zbiera się woda. Po tej drodze poruszały się samochody.

/dowód z przesłuchania powódki k. 163v-164v w zw. z k. 341-342,

zeznania A. M. k. 165-166, zeznania A. S. (1) k. 165v-166v,

zeznania S. M. k. 167/

M. M. po upadku zauważyła, że lewa ręka jest spuchnięta. Nie wzywała pogotowia. Wsiadła w autobus i udała się do Wojewódzkiej (...) w Ł., skąd została skierowana do szpitala.

/karta informacyjna k. 29, dowód z przesłuchania powódki k. 163v-164v w zw. z k. 341-342/

Tego samego dnia M. M. trafiła do Szpitala (...) w Ł., gdzie zdiagnozowano złamanie dalszej nasady kości promieniowej z przemieszczeniem odłamów. Powódka została zakwalifikowana do leczenia operacyjnego. W pacjentki dokonano zamkniętej repozycji i przezskórnej stabilizacji drutami, założono opatrunek gipsowy dłoniowo-ramienny oraz zastosowano profilaktykę przeciwzakrzepową. W dniu 29 stycznia 2015 roku powódka została wypisana do domu w stanie ogólnym i miejscowym dobrym. Zalecono utrzymywanie unieruchomienia gipsowego przez okres 6 tygodni, elewację kończyny w gipsie na temblaku, ćwiczenia palców ręki w gipsie oraz barku lewego, a także przyjmowanie leków (F., P.).

/karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 10, dowód z przesłuchania powódki k. 163v-164v w zw. z k. 341-342/

M. M. nosiła opatrunek gipsowy przez 6 tygodni, przy czym po trzecim tygodniu zmieniono go na przedramiennodłoniowy. Bezpośrednio po zdjęciu gipsu wykorzystwała jeden cykl zabiegów rehabilitacyjnych.

Na zwolnieniu lekarskim powódka przebywała przez okres 8 miesięcy.

/dokumentacja medyczna k. 11-15, 200-201, 258-259,

opinia biegłego ortopedy M. S. k. 251-254/

Ulica biegnąca pomiędzy blokami przy ul. (...) (obok bloku nr 147) w Ł. znajduje się na osiedlu (...), którym zarządza (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...).

/bezsporne/

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w dniu zdarzenia miała zawartą umowę nr (...) ze Z. G. (2) (...) -Usługowy (...).

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy zleceniobiorca zobowiązał się do wykonania usługi odśnieżania na którą składa się m.in. mechaniczne posypywanie piaskiem, usuwanie śniegu, lodu i błota pośniegowego z dróg i ciągów pieszko-jezdnych znajdujących się na terenie osiedla (...) zgodnie z załączoną do umowy mapą terenu. Na mapie znajduje się blok nr 147 przy ul. (...).

Zgodnie z § 1 ust. 5 umowy zleceniobiorca ma obowiązek utrzymania czystości i porządku w zakresie wynikającym z zawartej umowy, a także zastosowania przepisów wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w szczególności zadania zawarte w art. 5 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, a także w zakresie wynikającym z aktualnej uchwały Rady Miasta.

Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy zleceniobiorca oświadcza, że ponosi odpowiedzialność za swoje działanie lub zaniechanie, w szczególności za szkody na osobie lub mieniu, jakich mogą doznać osoby korzystające z terenów, z których ma być usuwany śnieg, lód i błota pośniegowe i które mają być posypywane piaskiem.

/umowa k. 74-75, zeznania Z. G. (2) k. 166v-167/

Z. G. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). Jako jeden z przedmiotów wykonywanej działalności wskazano w (...) pozostałe sprzątnięcie, w tym zamiatanie i polewanie ulic i usuwanie śniegu i lodu, włącznie z usuwaniem śniegu i lodu z dachów budynków ((...) 81.22.Z).

/informacja z (...) k. 72/

Z. G. (1) wystawił (...) fakturę na kwotę 7.506,54 zł za obsługę zimową w styczniu 2015 roku.

W dokumencie z dnia 27 stycznia 2015 roku stwierdzono, że tego dnia na terenie osiedla (...) miało miejsce mechaniczne odśnieżanie pługiem odśnieżnym w godzinach od 11:00 do 15:00 oraz mechaniczne posypywanie piaskiem w godzinach od 15:00 do 17:30.

/faktura nr (...) k. 100, rozliczenie k. 101, karty pracy k. 102-105/

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w dniu zdarzenia miała zawartą umowę nr (...)/-/06 z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł..

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania usługi utrzymania czystości i porządku w budynkach, pomieszczeniach biurowych i na terenach przyblokowych osiedla (...) oraz parku osiedlowego i zespołach garażowych wyszczególnionych w załączniku. W załączniku do umowy został wskazany blok nr 147 przy ul. (...). Stosownie zaś do § 6 ust. 1 pkt f w ramy obowiązku wynikającego z § 1 wchodzi bieżące usuwanie śniegu, lodu i błota pośniegowego z chodników i ciągów pieszko-jezdnych oraz posypywanie ich piaskiem.

Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy zleceniobiorca ma obowiązek utrzymania czystości i porządku w zakresie wynikającym z zawartej umowy, a także z ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w szczególności wykonując zadania w zakresie wynikającym z art. 5 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, a także w zakresie wynikającym z aktualnej uchwały Rady Miasta.

Zgodnie z § 5 umowy zleceniobiorca zobowiązuje się wykonywać swoje obowiązki wynikające z umowy na bieżąco, bez osobnych wezwań.

/umowa wraz z aneksami k. 86-99, zeznania S. M. k. 167/

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł. jako jeden z przedmiotów wykonywanej działalności wskazała w KRS pozostałe sprzątnięcie, w tym zamiatanie i polewanie ulic i usuwanie śniegu i lodu, włącznie z usuwaniem śniegu i lodu z dachów budynków ((...) 81.22.Z).

/KRS 77-85/

Pracownik (...) A. S. (1) w okresie zimowym dokonywał kontroli stanu odśnieżania i posypywania piaskiem rejonu, w którym znajduje się miejsce zdarzenia. Kontrole odbywały się po wykonaniu prac przez firmy usługowe, nie sporządzano z nich żadnych protokołów. A. S. (2) rozpoczynał pracę o godzinie 8:00, ale odśnieżanie odbywało się także wcześniej.

W dniu 27 stycznia 2015 roku udał się z powódką w miejsce, w którym upadła, i sporządził notatkę oraz zrobił zdjęcia. Powódka wskazała wówczas, że przewróciła się na tzw. drodze wewnętrznej, nie na chodniku.

/zeznania A. S. (1) k. 165v-166v, zeznania Z. G. (2) k. 166v-167/

Odśnieżanie miejsca zdarzenia, to jest drogi wewnętrznej (pieszo-jezdni) pomiędzy blokami przy ul. (...), należało do obowiązków Z. G. (2). Droga miała być odśnieżana za pomocą maszyn lub pracowników w zależności od potrzeby. W razie dużych opadów śniegu prace były wykonywane bez sygnału ze strony Spółdzielni. W przypadku nocnych wyjazdów Z. G. (1) podejmował samodzielnie decyzję o wykonaniu usługi, bez potrzeby telefonicznego wezwania przez pracowników Spółdzielni.

/zeznania A. S. (1) k. 165v-166v, zeznania Z. G. (2) k. 166v-167/

(...) Sp. z o.o. nie była zobowiązana do odśnieżania miejsca zdarzenia.

/zeznania S. M. k. 167/

M. M. jest osobą z II stopniem niepełnosprawności, który związany jest ze stanem kręgosłupa i depresją. Od kilkudziesięciu lat choruje na (...), przez co występują u niej zmiany na dłoniach oraz ból kolana, biodra i palców. Powódka jest praworęczna. Przed wypadkiem nie miała problemów z poruszaniem się ani równowagą. Po wypadku powódka wymagała pomocy córki w utrzymaniu higieny, ubieraniu się, robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątnięciu. Na wizyty lekarskie jeździła autobusem albo taksówkami. W czasie leczenia złamania powódka odczuwała znaczny ból, przyjmowała leki przeciwbólowe. Po zdjęciu gipsu nie była w pełni samodzielna, zaś ręka nie powróciła do pełni sprawności. Nadal potrzebna jest jej pomoc przy cięższych pracach domowych, takich jak np. mycie okien.

/dowód z przesłuchania powódki k. 163v-164v w zw. z k. 341-342,

zeznania A. M. k. 165-166/

W zakresie **ortopedycznym** wskutek wypadku powódka doznała urazu w postaci złamania nasady dalszej kości promieniowej lewej z niewielkim upośledzeniem funkcji nadgarstka.

Z punktu widzenia ortopedy powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w związku z przebyłym urazem, który należy określić na 5% (uszczerbek z pkt 122a załącznika do rozporządzenia). Upośledzenie funkcji ruchowej lewej ręki jest nieznaczne.

Cierpienia fizyczne powódki po wypadku należy określić na poziomie średnim bezpośrednio po wypadku. Po zabiegu operacyjnym i unieruchomieniu w opatrunku gipsowym odczuwany ból uległ zmniejszeniu.

Wypadek spowodował okresową niezdolność powódki do wykonywania pewnych czynności. W okresie bezpośrednio po wypadku powódka wymagała pomocy ze strony innych osób w wymiarze 4 godzin dziennie przez okres 3 tygodni oraz w wymiarze 2 godzin dziennie przez okres następnych 6-7 tygodni.

Stan zdrowia powódki związany ze skutkami wypadku jest utrwalony i nie należy oczekiwać zmian w tym zakresie.

Schorzenie (...) nie miało wpływu na wypadek, ani na jego następstwa. Samodzielne udanie się powódki do ambulatorium (...) w Ł. nie miało żadnego wpływu na zakres i rozmiar szkody. Budowa ciała powódki nie miała wpływu na przebieg zdarzenia.

/opinia biegłego ortopedy M. S. k. 251-254,

opinia uzupełniająca k. 300-301/

Pismem datowanym na dzień 9 marca 2014 roku skierowanym do pozwanej (...) powódka wniosła o wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za zimowe utrzymanie chodnika przy ul. (...), nr bloku 147 w Ł. w dniu 27 stycznia 2015 roku.

/pismo k. 20/

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) miała zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z (...) S.A. (polisa nr (...)).

/decyzja k. 18, 16, polisa k. 106-109/

Pismem datowanym na dzień 9 kwietnia 2015 roku powódka zgłosiła (...) S.A. szkodę powstałą na skutek zdarzenia z dnia 27 stycznia 2015 roku wnosząc o wypłatę kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 4.808,46 zł tytułem odszkodowania.

/pismo k. 21-23/

Decyzją datowaną na dzień 9 kwietnia 2015 roku, (...) S.A. odmówiła uznania odpowiedzialności za skutki wypadku i wypłaty odszkodowania. W treści pisma wskazano, że Spółdzielnia zawarła umowę z firmą zewnętrzną – (...) Sp. z o.o., której przedmiotem było świadczenie usług związanych z zimowym utrzymaniem terenu, na którym doszło do zdarzenia. Podmiot ten profesjonalnie zajmuje się świadczeniem usług tego typu.

Decyzją datowaną na dzień 9 listopada 2015 roku, (...) S.A. - po przeanalizowaniu odwołania powódki – podtrzymała swoją uprzednią decyzję ponownie odmawiając wypłaty odszkodowania.

/decyzja k. 18, 16, akta szkody k. 211-243/

(...) Sp. z o.o. miała zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z (...) S.A. (...) S.A.

/decyzja k. 19, 17/

Powódka zgłosiła (...) S.A. V. (...) szkodę powstałą na skutek zdarzenia z dnia 27 stycznia 2015 roku.

/bezsporne/

Decyzją datowaną na dzień 2 lipca 2015 roku, (...) S.A. odmówiła uznania odpowiedzialności za skutki wypadku i wypłaty odszkodowania. W treści pisma wskazano, że usługa zimowego utrzymania była przez (...) Sp. z o.o. wykonywana na bieżąco, odśnieżane chodniki były systematycznie posypywane solą i piaskiem. Zleceniodawca nie sygnalizował stanu zaśnieżenia chodnika i nie zgłaszał uwag w tym zakresie. Wskazano, że w porze zimowej wymagana jest od osób poruszających się po drogach szczególna ostrożność, a utrzymanie dróg publicznych w należyтым stanie musi być oceniane w rozsądnych granicach. Ubezpieczyciel, w braku przesłanki zawinionego zachowania ubezpieczonego, uznał zdarzenie za nieszczęśliwy wypadek.

Decyzją datowaną na dzień 28 września 2015 roku, (...) S.A. - po przeanalizowaniu odwołania powódki - podtrzymała swoją uprzednią decyzję ponownie odmawiając wypłaty odszkodowania. W treści pisma wskazała, że stałe utrzymywanie wszystkich odcinków dróg publicznych w stanie całkowitego bezpieczeństwa nie jest technicznie możliwe. Nadto ubezpieczony był zobowiązany do usuwania śniegu, lodu i błota pośniegowego jedynie z chodników i ciągów pieszo-jezdnych, zaś do zdarzenia miało dojść na jezdni.

/decyzja k. 19, 17/

Sąd dokonał ***ustaleń faktycznych*** na podstawie powołanych wyżej dowodów, w tym: zgromadzonej dokumentacji, zwłaszcza dokumentacji medycznej, akt szkody, dokumentów związanych z zawartymi przez pozwanego umowami, przesłuchania powódki M. M. i świadków A. M., M. W., A. S. (1), S. M., Z. G. (2), a także opinii biegłego ortopedy M. S..

W toku postępowania żadna ze stron nie podważała autentyczności oraz treści zgromadzonych w sprawie dokumentów. Wskazane dowody osobowe co do zasady również nie budzą żadnych wątpliwości co do ich wiarygodności i potwierdzają ustalony wyżej przebieg zdarzeń. Zauważone rozbieżności zostaną omówione bardziej szczegółowo poniżej.

Odnosząc się po kolei do kwestii spornych w sprawie, w pierwszej kolejności nawiązać należy do samego przebiegu zdarzenia szkodzącego, a zwłaszcza jego miejsca. W toku postępowania ustalono, że powódka przewróciła się na asfaltowym fragmencie ulicy (tzw. pieszo-jezdni) biegnącej pomiędzy blokami przy ul. (...) w kierunku ul. (...), obok bloku nr 147 i w pobliżu sklepu. Wersję tą potwierdziła sama powódka na rozprawie z dnia 9 października 2019 roku wprost stwierdzając, że do upadku doszło na pieszo-jezdni w miejscu oznaczonym krzyżykiem na zdjęciach, nie na chodniku. Na wcześniejszej rozprawie wskazała zresztą, że mieszkańcy traktują tę drogę jako chodnik i dlatego w pierwszym zgłoszeniu tak napisała (k. 164v). A. S. (1), który udał się z powódką na miejsce zdarzenia, również potwierdził, że M. M. wskazała mu wówczas drogę wewnętrzną, nie chodnik. Co do zeznań M. W. w tym zakresie należy potraktować twierdzenia o tym, że upadek nastąpił na chodniku jako pomyłkę - także bowiem ten świadek wskazał miejsce zdarzenia jako to, które jest oznaczone na zdjęciach krzyżykiem.

Jeżeli chodzi zaś o warunki pogodowe tego dnia Sąd dał wiarę twierdzeniom powódki, gdyż zostały one potwierdzone przez świadka A. M.. Nadto fakt opadów śniegu tego dnia i potrzebę jego usunięcia potwierdza późniejszy (w godzinach od 11:00 do 15:00) wyjazd pługu należącego do Z. G. (2) oraz mechaniczne posypywanie piaskiem (w godzinach od 15:00 do 17:30). Sąd ustalając panujące warunki atmosferyczne pominął materiał fotograficzny, gdyż zdjęcia były wykonane w innym dniu i stanowiły jedynie materiał poglądowy przydatny do precyzyjnego wskazania miejsca zdarzenia.

Zakres obowiązków pracowników firmy (...) Sp. z o.o. i prowadzonej przez Z. G. (2) został ustalony w oparciu o umowy zawierane z tymi podmiotami przez (...) oraz skonfrontowany z praktyką opisaną przez świadków Z. G. (2), A. S. (1) i S. M.. Wskazane dowody rozpatrywane łącznie przekonują, iż utrzymanie zimowe miejsca zdarzenia należało do obowiązków Z. G. (2). Ustalenia prawne dotyczące zwolnienia powierzającego z odpowiedzialności zostaną omówione w części prawnej uzasadnienia.

Jeżeli zaś chodzi o skutki zdrowotne zdarzenia i związane z nimi cierpienia powódki najbardziej wartościowym dowodem jest opinia biegłego ortopedy. W zakresie rodzaju urazu i jego następstw u poszkodowanej na przestrzeni czasu, opinię Opinię tą Sąd uznał za pełnowartościowe źródło informacji specjalnych. Jest wewnętrznie spójna, zupełna i niesprzeczna, a także należyte i wnikliwie uzasadniona. W tym zakresie biegły udzielił wyczerpujących odpowiedzi na pytania Sądu zawarte w tezach dowodowych oraz ustosunkował się do pytań stron postępowania (k. 278, 280, 283) zgłaszających zarzuty do pierwotnej opinii. Biegły wyjaśnił w opinii uzupełniającej, że dokonał obiektywnego badania powódki i na tej podstawie był w stanie ustalić stopień upośledzenia ruchomości kończyny (oznaczając go jako nieznaczny). Wskazał też, że szacując liczbę godzin niezbędnej pomocy osób trzecich uwzględnił, że powódka przez 6 tygodni mogła używać wyłącznie jednej ręki, zaś kolejne tygodnie posługiwanie się kończyną było utrudnione. Zasady doświadczenia życiowego również w ocenie Sądu pozwalają uznać za zasadne przyjęcie, iż na załatwienie wszystkich spraw codziennych pomoc osób trzecich w wymiarze 4 godzin dziennie przez okres 3 tygodni oraz w wymiarze 2 godzin dziennie przez okres następnych 6-7 tygodni nie jest nadmierna.

Z uwagi na oddalenie powództwa co do zasady, Sąd nie będzie czynił szczegółowych ustaleń dotyczących kosztów poniesionych przez powódkę na leczenie i dojazdy do placówek medycznych. Przesłanka odpowiedzialności, jaką jest szkoda, została niewątpliwie wykazana przez powódkę. Dalsze rozważania dotycząc jej wysokości w tym postępowaniu są zbędne. Kwestie te będą ustalane przez Sąd w razie wniesienia przez powódkę pozwu przeciwko podmiotowi odpowiedzialnemu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną powództwa w zakresie pierwszego z roszczeń stanowi art. 445 k.c., który w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (art. 444 k.c.) wyposaży poszkodowanego w roszczenie o przyznanie mu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Co do zawartego w pozwie żądania odszkodowania wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Z kolei art. 361 § 2 k.c. wyraża przyjętą w polskim prawie cywilnym zasadę pełnego odszkodowania. Poszkodowany może zatem dochodzić naprawienia dotyczącego go uszczerbku występującego zarówno w postaci straty, którą poniósł w wyniku zdarzenia szkodzącego (damnum emergens), jak również niezyskanych przez niego korzyściach (lucrum cessans).

Przepisy art. 444 i 445 kc nie rozstrzyga przy tym samodzielnie o przesłankach odpowiedzialności, od których zależy podniesienie roszczeń z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania, a zatem konieczne jest w tym zakresie odwołanie się do ogólnych podstaw odpowiedzialności ex delicto.

Pozwana (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w niniejszej sprawie kwestionowała samą **zasadę** swojej odpowiedzialności, wskazując, że powierzyła wykonanie czynności polegającej na zimowym utrzymaniu terenu osiedla profesjonalistom. Interwenienci uboczni (...) Sp. z o.o. oraz (...) S.A. również zakwestionowali zasadę odpowiedzialności pozwanego, podnosząc, że powódka nie wykazała, że za stan nawierzchni w miejscu zdarzenia odpowiedzialność ponosi pozwana.

Podstawową przesłanką domagania się zadośćuczynienia jest doznanie szkody niemajątkowej (krzywdy), zaś odszkodowania – szkody majątkowej, wynikającej z określonych faktów, z którymi norma prawna wiąże obowiązek jej naprawienia (czynów niedozwolonych). Krzywda doznana przez poszkodowanego - utożsamiana z negatywnymi przeżyciami w sferze psychicznej jednostki - musi być konsekwencją naruszenia dóbr osobistych, a nie majątkowych. Pomiedzy szkodą (krzywdą) o naruszeniem dobra osobistego musi zaistnieć związek przyczynowy o charakterze adekwatnym, czyli szkoda musi być normalnym następstwem określonego działania, czy też zaniechania. Odpowiedzialność za szkodę (krzywdę) może się opierać zarówno na zasadzie winy, ryzyka, czy słuszości, a więc na analogicznych zasadach, na jakich opiera się odpowiedzialność deliktowa.

Z uwagi na stanowisko procesowe pozwanego i interwenientów ubocznych, w pierwszej kolejności należało ustalić podmiot odpowiedzialny za zdarzenie. Zgodnie z art. 429 kc kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest

odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności. Przepis powyższy przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą innych podmiotów niż bezpośredni sprawca szkody. Powierzający wykonanie czynności odpowiada za własną winę (wina w wyborze), ale jednocześnie za skutek czynu niedozwolonego wykonawcy, który swoim działaniem wyrządził szkodę. Nadto zauważyć należy, że nawet skuteczne powierzenie czynności osobie trzeciej, które na podstawie art. 429 zwalnia z odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez przedsiębiorstwo trudniące się zawodowo wykonywaniem danych czynności, nie jest jednoznaczne z wyłączeniem odpowiedzialności powierzającego za szkodę wyrządzoną jego własnym zaniedbaniem (por. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2003 r., II CKN 1466/00, IC 2004, nr 3, s. 40).

Stosownie zaś do treści art. 430 kc: kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonych jej czynności. Przepis ten dotyczy powierzenia wykonania czynności swojemu podwładnemu. Zwierzchnik ponosi odpowiedzialność na zasadzie ryzyka za szkodę wyrządzoną przez podwładnego. Kierownictwo wiąże się z dysponowaniem przez zwierzchnika pewnymi władczymi uprawnieniami, które pozwalają oddziaływać mu na osobę podporządkowaną przez wydawanie jej wiążących poleceń. Pewien zakres samodzielności podmiotu, któremu powierzono wykonanie czynności, nie będzie wyłączał istnienia stosunku podległości. Z kolei sama ogólna kontrola wyników rezultatów działalności zleceniobiorcy nie świadczy o podporządkowaniu pracowniczym (por. wyrok SN z dnia 28 czerwca 2011 r., II PK 9/11, LEX nr 1044012). Decydujące dla rozróżnienia odpowiedzialności przewidzianej w art. 430 kc od tej z art. 429 kc jest kryterium powierzenia wykonania czynności na własny rachunek. To powierzający czynność musi ponosić ryzyko danej działalności i czerpać z niej korzyści.

W przedmiotowej sprawie pozwana (...) zawarła umowy, którymi powierzyła wykonywanie usług zimowego utrzymania terenu osiedla przedsiębiorstwom profesjonalnie zajmujących się świadczeniem tego typu usług. (...) Sp. z o.o. w KRS, jak i przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. G. (2) w (...) wskazały, że w ramach swojej działalności zajmują się usługami określanymi jako „pozostałe sprzątanie, w tym zamiatanie i polewanie ulic i usuwanie śniegu i lodu, włącznie z usuwaniem śniegu i lodu z dachów budynków” ((...) 81.22.Z). Podmioty powyższe faktycznie świadczą te usługi na rzecz swoich zleceniodawców, co zostało wykazane poprzez załączone do akt umowy i faktury. Wobec powyższego, zastosowanie znajdzie art. 429 kc. Powierzenie należy rozumieć jako nadanie innej osobie kompetencji do dokonania czynności prawnej lub faktycznej w interesie powierzającego. Umowy zawarte przez (...) stanowią niewątpliwie podstawę takiego powierzenia - precyzyjnie wskazują czynności, jakie Spółdzielnia zleciła wykonawcom ((...) Sp. z o.o., Z. G. (1)). Z kolei przepis art. 430 kc może znaleźć zastosowanie jedynie, jeżeli chodzi o relację pracowników Spółdzielni (w tym A. S. (1), który w okresie zimowym dokonywał kontroli stanu odśnieżania i posypywania piaskiem rejonu, w którym znajduje się miejsce zdarzenia). Pozwany ponosi zatem odpowiedzialność także za ewentualną szkodę wyrządzoną przez swoich pracowników. Rozważyć natomiast należy, czy pozwany zwolnił się od odpowiedzialności za zdarzenie stosownie do art. 429 kc.

Pamiętać należy, że wyłączenie odpowiedzialności powierzającego może mieć miejsce jedynie w granicach obowiązków kontraktowych przyjętych przez wykonawcę. Pozwany Z. G. (1) – zgodnie z treścią umowy – zobowiązał się do wykonania usługi odśnieżania, na którą składało się m.in. mechaniczne posypywanie piaskiem, usuwanie śniegu, lodu i błota pośniegowego z dróg i ciągów pieszo-jezdnymi znajdujących się na terenie osiedla (...) zgodnie z załączoną do umowy mapą terenu. Miejsce, w którym doszło do zdarzenia, stanowiło ciąg pieszo-jezdny, a więc był on odpowiedzialny za jego zimowe utrzymanie, co potwierdzone zostało również zeznaniami świadków. Nie ma zatem wątpliwości co do tego, że strony interpretowały postanowienia umowy w ten sam sposób i tak też przebiegała realizacja umowy w praktyce. Zgodnie z umową zleceniobiorca miał utrzymywać czystość i porządek w zakresie wynikającym z zawartej umowy, a także zastosowania przepisów wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w szczególności zadania zawarte w art. 5 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, a także w zakresie wynikającym z aktualnej uchwały Rady Miasta. W sprawie ustalono, że Z. G. (1) dokonywał samodzielnej

oceny stanu nawierzchni pieszo-jezdni i decydował o przystąpieniu do odśnieżania i posypywania jej piaskiem również bez wezwania ze strony Spółdzielni. Brzmienie § 9 ust. 2 umowy pozwala przyjąć, iż zgodną wolą stron objęte było przejęcie przez wykonawcę całości zadań, które miały zapewnić przejezdność dróg i bezpieczeństwo pieszych w okresie zimowym.

Jednakże jak już wcześniej wspomniano skuteczne powierzenie czynności osobie trzeciej na podstawie art. 429 nie jest jednoznaczne z wyłączeniem odpowiedzialności powierzającego za szkodę wyrządzoną jego własnym zaniedbaniem. W przedmiotowej sprawie wykazano, że pracownik (...) A. S. (1) w okresie zimowym dokonywał kontroli prawidłowości wykonania usługi przez wykonawców. Kontrole odbywały się po wykonaniu prac przez firmy usługowe. W postępowaniu ustalono, że A. S. (2) rozpoczynał pracę o godzinie 8:00, choć odśnieżanie odbywało się także wcześniej. W ocenie Sądu pozwany podjął wystarczające działania nadzorcze. Nie można wymagać od pracowników Spółdzielni całodobowej kontroli terenu osiedla. Głównym przedmiotem działalności Spółdzielni mieszkaniowej jest administracja budynkami i zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Nie ma zatem potrzeby, aby pracownicy Spółdzielni pracowali całodobowo. W dziedzinach, które wymagają specjalistycznej wiedzy, sprzętu, bądź pracy poza typowymi godzinami, Spółdzielnia dokonuje powierzenia czynności innej osobie (przedsiębiorstwom świadczącym usługi w zakresie np. sprzątnięcia, ochrony). W powyższych okolicznościach nie można przypisać winy (...).

Z uwagi na powyższe powództwo należało oddalić. Tym samym rozważania prawne dotyczące wysokości roszczenia powódki uznano za zbędne.

Mimo oddalenia powództwa, Sąd nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów tego procesu, uznając, że niejednoznaczny charakter sprawy (zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż do zdarzenia szkodzącego rzeczywiście doszło na terenie pozwanej Spółdzielni, a powództwo zostało oddalone z uwagi na zwolnienie się pozwanego z odpowiedzialności zgodnie z treścią art. 429 kc) usprawiedliwia przekonanie powódki o zasadności jej roszczenia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c.

Analogicznie Sąd postąpił w stosunku do kosztów poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa uznając, że obciążanie powódki obowiązkiem ich zwrotu stałoby w opozycji do elementarnego poczucia sprawiedliwości.